

ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ ПРИВЛАСНЕННЯ, РОЗТРАТИ МАЙНА У СФЕРІ БУДІВНИЦТВА, АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

Запотоцький А.П., кандидат юридичних наук, здобувач наукової лабораторії з проблем досудового розслідування НАВС.

Сучасний етап економічного розвитку України характеризується не лише збільшенням обсягу будівництва різних об'єктів, що, з одного боку, є невід'ємним елементом розвитку країни, підвищення добробуту населення, стабілізації та зростання промислового і сільськогосподарського виробництва, але й загальним зростанням рівня злочинності у досліджуваній сфері. Обумовлено це насамперед тим, що сфера будівництва традиційно пов'язана з великим обігом матеріальних цінностей та грошових коштів, а тому є привабливою для кримінально орієнтованих осіб, які здійснюють корисливі злочини, переважно різного роду викрадення, привласнення чи розтрати. Треба відзначити, що саме подібні розкрадання завдають найбільшої шкоди.

Подібного роду злочини, вчинені в сфері будівництва, становлять серйозну небезпеку для суспільства, оскільки матеріальна шкода, заподіяна внаслідок злочинних посягань у будівельній сфері, ускладнює вирішення економічних і соціальних задач.

Таким чином, головною умовою результативної боротьби із кримінальними правопорушеннями у сфері будівництва є наукове та методичне забезпечення виявлення і розслідування кожного суспільно небезпечного діяння, що передбачає дослідження специфічних особливостей роботи працівників органів досудового розслідування.

Тому насамперед слідчий з метою ефективної організації своєї діяльності у рамках роботи із кримінальними провадженнями стосовно привласнення, розтрати майна у сфері будівництва, або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, повинен ознайомитись із нормативною базою, яка регламентує функціонування відповідної галузі

в цілому та порядок виконання окремих процесів у рамках яких було вчинено кримінальне правопорушення зокрема.

Так, першочергово, досліджуючи усі обставини вчиненого злочину, слідчий повинен звернути увагу на спосіб вчинення привласнення, розтрати майна у сфері будівництва, або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем суб'єктом злочину. Так, наприклад, вказана категорія правопорушень може бути вчинена шляхом: укладення фіктивних договорів субпідряду, їх умисного підписання з метою незаконного перерахування грошових коштів; складенням фіктивних актів приймання виконаних будівельних робіт з метою незаконного перерахування грошових коштів форми КБ-2В; службового підроблення актів приймання виконаних будівельних робіт шляхом видачі завідомо неправдивих офіційних документів тощо.

Окрім того, з метою отримання максимально можливої кількості доказової інформації в рамках проведення слідчих (розшукових) дій, необхідно провести наступні заходи: внутрішній аудит (готується висновок аудиторського звіту за результатами внутрішнього аудиту окремих питань фінансово-господарської діяльності установи, організації тощо); огляд виписки по особовим рахункам; огляд роздруківок банкових операцій; огляд акту ревізії фінансово-господарської діяльності об'єкта де вчинено злочин; огляд копій документів; огляд договорів підряду; здійснити вивчення локальної смети, відповідно до якої встановлюється сума будівельних робіт; договорів підряду, відповідно до умов якого підрядчик зобов'язаний виконувати роботи в розмірі підсумкової вартості та у відповідні строки, що встановлені графіком виконання робіт, складеним підрядником до початку виконання робіт; виконувати роботи у відповідності з кошторисною документацією, будівельними нормами і правилами, графіком виконання робіт; вивчення платіжних доручень, за якими перераховуються грошові кошти у якості розрахунку за виконані роботи. Вказаний перелік заходів, що можуть бути проведені в рамках слідчих (розшукових) дій не є вичерпним, однак враховуючи судову практику та результати проведених нами досліджень, саме перелічені попередньо

заходи є найбільш затребуваними під час розкриття та розслідування даної категорії кримінальних правопорушень.

Варто пам'ятати, що під час роботи із досліджуваною категорією кримінальних проваджень, слідчий може витребувати від установ, службові особи яких підозрюються у вчиненні привласнення, розтрата майна у сфері будівництва, або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем: правовстановлюючі документи; організаційну документацію; податкову документацію та бухгалтерську звітність; реєстр бухгалтерського обліку; оборотно-сальдові відомості; реєстри синтетичного і аналітичного обліку по всіх використовуваних рахунках бухгалтерського обліку за певний період; податкові реєстри; звітність по страховим внескам до позабюджетних фондів; документи по роботі з податковою інспекцією; документи з розрахунків з підзвітними особами, в т.ч. авансові рахунки; документи з обліку праці та заробітної плати; реєстри обліку отриманих і виданих податкових накладних; касові документи; виписки з банку по розрахункових рахунках; документи від постачальників – прибуткові накладні; акти виконаних робіт, в т.ч. документи від покупців; договори з постачальниками, покупцями та іншими контрагентами; акти на списання матеріальних цінностей; первинні документи з обліку нематеріальних активів; журнал обліку виданих довіреностей та інше.

Таким чином в рамках проведеного дослідження можна дійти висновку, що виявлення фактів привласнення, розтрата майна у сфері будівництва, або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем потребує значних зусиль зі сторони працівників слідчих підрозділів правоохоронних органів, оскільки сфера будівництва являє собою надзвичайно специфічну діяльність, яка охоплює широке коло правовідносин, що супроводжується не менш значним обсягом документообігу. Це в свою чергу потребує належної організації роботи слідчого, який повинен чітко розуміти які слідчі (розшукові) дії повинні бути проведені першочергово, а також яка інформація та з яких джерел повинна бути оперативно отримана з метою належного збирання доказів у кримінальному провадженні стосовно фактів привласнення, розтрата

майна у сфері будівництва, або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.